

LÖVÉTEI KIÁLTÓ

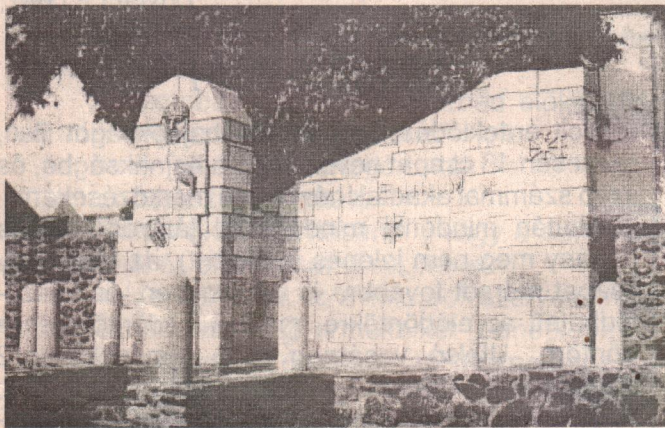

III. évfolyam, 9. szám, 2001. szeptember. Ára szabadeladásban: 3000 lej, megrendelőknek 2750 lej

Tisztelt falustársaim!

Lejárt a nagy készülődés, az ünnep. Helyre kell zökkennünk, végeznünk feladatainkat.

Február óta a falutalálkozóra összpontosítottunk, hála Istennek lejárt. Hogy mennyire volt sikeres, azt mindenki maga döntse el. Sok ember bekapcsolódott a szervezkedésbe és kivitelezésbe. Ezt a nagy megmozdulást az egész falu érdekébe rendeztük, még azokért is, akik gúnyosan távolról figyelték, hogy sikerül vagy nem.

Nagyon sok falunkbeli és elszármazott keményen kivette részét e rendezvény szervezéséből a falu javára. Ezért úgy érzem, meg kell köszönnöm mindenkinek a segítségét, de különösképp:

- Domaszéki testvéreinknek, amiért a vasárnap ünnep fénypontját ők biztosították (a bográcsost). Nem kis áldozat volt részükről vállalni az út szállítási költségeit, a vámolást, a gulyás elkészítéséhez szükséges minden élelmiszer hozását, kivéve a húst és a krumplit. A teheneket is ők vágták le. Még hoztak 100 liter bort, ebből a szombati ebédnél elfogyott kb. 30 liter, a többit a marhavágásnál és főzésnél fogyasztották el. Az ezer darab műanyagtányért és az evőeszközt is ők biztosították.

- Budakalászi testvéreinknek a jelenlétükért, a polgármester úrnak a gyönyörű beszédért az emlékműnél. A Budakalászi Testvérkapcsolatok vezetőinek, akik itt lettek alatt csaknem végig a faluturizmus kialakítása érdekében fáradoztak és a Magyarországon tanuló diákok megsegítésén. Szombaton és vasárnap együtt ünnepeltek velünk.

(folytatás a 3. oldalon)

Közös birtokunk

Mint már bizonyára értesültek a kedves olvasók, megváltozott a törvény a közbirtokossági erdők viszszaosztályozását illetően. Arra voltunk kíváncsiak, hogy ez milyen változásokat okozhat egy már megalakult, beindult közbirtokosság életében. Éppen ezért a Lovétei Közbirtokosság jelenlegi helyzetéről, gondjairól kérdeztük Pál Csabát, a szervezet elnökét.

A törvény módosítása után mi a helyzet a Lovétei Közbirtokosság ügyvitelével?

Az 1/2000-es törvény módosult abban, hogy örökhatároként 20 hektárra maximálták a visszaadandó területeket.

(folytatás a 2. oldalon)

Adalékok a lovétei Várhegy múltjához

Gyermekkoromban szívesen cimboráltam szántáskor nagyapámnak a tengerszint fölé 830 méterre magasló Várhegy aljában, mert délidőben, ha meg volt az ebéd a borozdamart tövében, ő minden alkalommal elmesélte az óriás leányka történetét. Habár már rég kinőttem keze alól, még most is fülemben csengenek szavai: "Várhegyen vót egy vár, abba óriások laktak. Eccer az óriás leányka kinézött a

várból, és látta, hogy valami mozog a mezőn. Egy embör vót, szántott az ökrökkel. Lement hezsa, markába vette ökröstül, s vitte fel az édesapjához, hogy ne, mit kapott. Ez miféle bogár? Azt mondta az édesapja: Vidd vissza leányom ezökök a bogarakat,

(folytatás a 3. oldalon)

Közös birtokunk

(folytatás az első oldalról)

Ez úgy értelmezhető, hogy az örökhagyónak csak 20 hektárnyi területe osztódik az örökösök között. Lövete esetében csak 47 hektárnyi terület marad vissza, ami tulajdonképpen nem is érint lövétei lakosokat. Ez a terület is a Tanács kezelésébe kerül, mert a törvény úgy rendelkezik, hogy 200 hektárig a visszamaradó területek a helyi tanácsokhoz kerülnek, akik nem tulajdonosi, hanem vagyongazdálkodási minőségben veszi át.

Most hol áll az ügy és kitől függnék a további fejlemények?

A mellékleteket újra elkészítették és a dokumentációt, a papírokat tovább a Polgármesteri Hivatal fogja kezelni. Tehát most már nem a Közbirtokosság viszi tovább az ügyet, nekünk a visszaigényléshez szükséges papírokat, kéréseket kellett összegyűjtenünk. Az ügy további teljes kivitelezése a polgármester vezette földosztó bizottságnak a feladata. A Közbirtokosság majd a földek visszamérésében fog segíteni.

Mi a helyzet a szerződésekkel?

A szerződés, az nehéz ügy. Azzal kezdeném, hogy a nyáron volt egy választmányi gyűlés, ahol úgy döntöttünk, hogy a legelőt odaadjuk az erdészeti hivatalnak megőrzés végett. Ez megtörtént egy szerződés alapján. Így a közbirtokosságnak nem kerül több pénzbe, mintha egy embert alkalmazott volna. Négy erdész őrzi a legelőt, mindegyik az ő parcellájához közel eső részről felel. Ez így könnyebb lesz, jobban meg fogják őrizni, mivelhogy ők hivatalos személyek. A baj csak az, hogy mikor a közbirtokosság kérte a szállítási papírokat, a bárcákat, nem is akartak hallani róla. Tehát akadályozták a tulajdonosi jogok gyakorlásában, hogy a közbirtokosság szabadon gazdálkodjon. Végül is sikerült meggyőzni őket, hogy ehhez jogunk van. Úgy egyeztünk meg, hogy az erdészek adják a bárcát, mindegyik arra a legelőrészre, amelyről felel, de a közbirtokosság felügyelete mellett. Ebből az esetből tanultunk az erdőkre vonatkozó szerződések megkötését illetően. Az eddigi szerződések hiányosságait kihasználva az erdész akart mindenféle jogot gyakorolni, még a tulajdonosi jogokat is. Reméljük, hogy ez a továbbiakban nem így lesz.

A közbirtokosságnak sikerült-e valamit is megvalósítani, ami a falu érdekeit szolgálja?

A februári tanácsgyűlésen a legelők akadály nélkül visszakerültek a közbirtokosság tulajdonába. A tavasszal nekifogtunk, és amit a legsürgősebbnek láttunk, az alszegi és felszegi csordacsapásokat rendbetettük, hogy az állatok ne kelljen a köves úton járni. Területeket vásároltunk a legelő mellett, így a legeltetés valamivel hasznosabb. Az erdészettel tartjuk a kapcsolatot. Annyit sikerült elérni, hogy már nálunk nélkül nem bélyegeznek. A faigénylések mennek, aki idehozta a kérését, azt továbbítottuk az erdész felé. Tudtommal több mint 70 kérés van jóvá-

hagyva. Még fontos, hogy az erdész az erdészeti rendelkezésünkre bocsátotta a tavalyi és az idei faigénylők és kitermelők névsorát, amit bárki megnézhet.

Nemrég olvashattuk a Krónikában, hogy Fodor György erdőmérnök arra a kérdésre, hogy Hogyan látja, a közbirtokosságok tudnak-e majd felelősen gazdálkodni? - a következőképpen válaszolt: "Várakozásaim szerint igen, de biztosan lesznek olyan visszahúzó erők a közösségen belül, amelyek ezt akadályozni próbálják. A körön, azaz a közbirtokosságon belül a vezetőnek megválasztott személy állandó támadások célpontja lesz - és minél jobb eredményeket ér el a közösségi gazdálkodás, annál nagyobb irigységgel tekintenek majd azokra, akik ezt kivitelezik." Mit gondol, ez érvényes Lövétére is?

Az eddigi tapasztalataim azt mutatják, hogy ez alul Lövete sem lesz kivétel.

Lövetei Kiáltó

Minifoci 2001

Volt érdeklődés, ami az idei bajnokságot illeti, összesen 13 csapat nevezett be a bajnokságba, és szép számmal akadtak nézők is a mérkőzéseken.

Miután mindenki mindenkivel játszott (sajnos néhány meg nem jelenés is történt), az első négy csapat maradt továbbra is versenyben, és készülődhetett az elődöntőkre, majd a kisdöntőre és a döntőre. Utolsó vasárnap még mindenkinek 2 meccse volt hátra, és 7 csapat is reménykedhetett, hogy továbbjuthat. Az elődöntőben végül: Halálbrigád - Kaktusz 4-1; Ama_a_fa_alatt - Suhancok 0-1. A III. helyért tehát: Ama_a_fa_alatt - Kaktusz 2-0. A döntőben pedig Halálbrigád - Suhancok 1-2. Bajnok a Suhancok. A gólkirály Forgács István lett (Halálbrigád) 30 góllal.

Mindent egybevetve úgy érzem, egy érdekes bajnokságot tudhatunk magunk mögött. Ami a színvonalat illeti, én azt hiszem, itt inkább csak szórakozásról beszélhetünk, sajnos focit csak ritkábban láthatnak a nézők. Ilyen sportolási lehetőségek mellett ezen nem is lehet csodálkozni. Reménykedni azért lehet. Hogy egyszer majd jobb lesz, talán.

Villy kupa

A bajnokság után két héttel, szombaton került sor Szentegyházásfalván a Villy kupára, melyen Lövétét csupán egy csapat képviselte. No, de az az egy alaposan kitett magáért! Remek, szervezett játékkal, kapusuk parádés védésekkel, védőik magabiztosságukkal, támadóik pedig kitűnő cselekkel, szemet gyönyörködtető akciókkal, mesés találataikkal vertek meg brassói, udvarhelyi csapatokat, és nyerték el nemcsak az első helyezést, hanem a közönség elismerését, lelkesedését és biztatását egyaránt. Bravó fiúk, szép volt, csak így tovább!!!

Kardé

Tisztelt falustársaim

(folytatás az első oldalról)

- Akik csak vendégségbe jöttek testvérfalukból, mivel időt szakítottak, hogy találkozhasunk, áldoztak rá.

- Lajos atyának, mert ő adta tanácsait a szervezkedésben és helyet adott a szombati ebédnek, az ebéd elkészítésének és elfogyasztásának. Itt kívánom tudatni a zöldséget adományozókkal, hogy ami a szombati ebédhez nem volt szükséges, azt a Szentkeresztbányai Kórháznak adományoztuk, amit ők levélben meg is köszöntenek.

- Egyed József vállalkozónak, ő a szombati és vasárnapi ebédhez szükséges kenyeret adományozta, és ezenkívül aktív szervező volt.

- Orbán Ignác bácsi családjának, amiért helyet adtak a marhák levágására, tárolásra, egy szóval a teljes előkészületeket náluk bonyolították le, és kitartóan végig segítettek a vasárnapi ebédnél.

- Máté Ignácné Rózának a szombati finom ebéd megfőzéséért.

- A szombati és vasárnapi ebéd előkészítésénél és elkészítésénél segítőknek.

- Azoknak is, akik megértették és környezetüket rendbe-széppé tették.

- Akik a hidak javításánál, vagy a sátor felépítésénél és elbontásánál segítettek.

- A szereplőknek és a műsorok szervezőinek, a szülőknél, akik a gyermekeiket ünneplőbe öltöztették a szombati és vasárnapi műsorokhoz.

- Vállalkozóknak és fizikai személyeknek, akik pénzádományal segítettek.

Egyszóval köszönet jár mindenkinek, aki bár-mivel is hozzájárult a kétnapos rendezvény megszervezéséhez és sikeréhez.

Ha egymást megértjük, megbecsüljük és egyet akarunk, nagy dolgokat tudunk felmutatni falunk érdekében és életében! Közelebről a helyi adón megnézhetik (újranezhetik) falustársaim az ünneplést.

✍ Balázs István polgármester

...Várhegy...

(folytatás az első oldalról)

ahonnan elhoztad, me' mü ezök után élünk."

Ez a Székelyföld más vidékeiről is ismert monda indított el később, felnőtté válásom idején a történelmi-, régészeti-, néprajzi szakirodalom szenvedélyes olvasására, és kutatási vágygal telített, rendszeres zarándoklataimra a Várhegy boróka-fenyős, dús fűvel borított fennlapjára.

1990 őszén, hogy mondani szokás, megtörtént a "csoda", s kezembem tarthattam az oly sokáig keresett "bizonyítékot": egy vakondtúrásból ki-

emelt bronzkori cserépedény-töredéket. Lázasan kapkodtam föl még néhányat, s máris rohantam le a völgynek, lélekben újra gyermekként, hogy otthon átnezhessem e vidék sok-sok éven át kijegyzetelt szegényes szakirodalmát.

Orbán Balázs, A Székelyföld leírása, 1868-ban megjelent első kötetében (a 85.lapon) ír a mi Várhegyünkről. Építését Álmos fejedelemnek (sic!) tulajdonítja, állapotáról a következőképpen számol be: "Hogy itt ugyancsak volt valami várerősség, annak csalhatatlan jelei vannak. Ilyen egy három öl átmérőjű s még most is két öl mélységű kúthely, mely válogatott lapos kövekkel volt kirakva, s hol kardvasat és más régi fegyvereket találtak." Alaprajzát 1895-ben Téglás Gábor közli (Erdélyi Múzeum, XII., 5.ábra) vaskori várnak tartva, megállapítja, hogy védelme részben hármassánc, részben talán palánkerősítés volt. "A vár a két Homoród-mellék mentsvára lehetett - írja Téglás - s északra a Hargitán fel a Görgényi hegyekig, délre a Rika vonalát, keletre a két Küküllő hullámzó vidékét egészen a Firtosig jól áttekinthetjük. Kitérő megfigyelő-állomást szolgáltatott abban az őskorban, amikor a természeti viszonyok illetően előnyével is beérhették egy kis módosítással a hadakozó felek". Ásatást utóbb Solymossy Endre tanár végzett - Ugron János alispán megbízásából (Erdélyi Múzeum, XII., 312. old.) a vár területén, de felszínre került leleteinek, cseréptöredékeknek sorsáról a rendelkezésemre álló szakirodalomból semmi érdemleges nem található meg.

Az 1970-es években a vár területén régészeti, helyrajzi megfigyeléseket Ferenczi Géza és Ferenczi István végeztek, de módszeres, korszerű kutatás a helyszínen ekkor sem történt. Rövid beszámolójukat román nyelven a kolozsvári Acta Musei Napocensis 1979. évfolyamának 422-423. lapján közzölték. A földvár valamely történelmi korba való besorolására kézzelfogható bizonyítékok hiányában ők sem vállalkoztak.

Jómagam 1991 tavaszán újra fölkerestem a büszke hegyormot, és nem jártam hiába. Ezúttal az úgynevezett "belső vár" északi oldalán újabb cserépedény-töredékek kerültek elő a friss vakondtúrásokból, a bronzkorból (Vittenberg kultúra) és a vaskorból.

Szeretném anélkül zárni e rövid beszámolómat, hogy elragadtatnám magam, s laikus létemre az eddig talált edénytöredékek alapján a vár korának meghatározására vállalkoznék, mert ez a szakemberek dolga lenne.

Még csak annyi engedtessek meg nekem, hogy emlékeztessenek arra, hogy a Kishomoród meg a Vargyas közti vízváltáson végighúzódnó - talán XI-XII. századi töltésvonalat légvonalban Várhegytől alig 2-3 km távolságra található - az Órhegy valamint a két Vaskapu nevű átjáróval. Ez arra a feltételezésre készítet, hogy a szóban forgó földvár, rövid ideig talán tagja lehetett a Magyar Királyság keleti védővonalának a XI-XII. században.

Mihály János (1992)

Augusztusi témák

Augusztus 28-án tartotta Lövéte Község Helyi Tanácsa a rendes havi gyűlését. Erre a gyűlésre hivatalosak voltak a Lövéte Egyesület alapító tagjai is. Ez az egyesület, mint tudjuk, azért jött létre, hogy megvalósítsa a gázbevezetést Lövéte községben. Most ezek az alapító tagok azért voltak meghívva, mert Marosvásárhelyről eljött Klosz Bálint gázügyi tervezőmérnök abból a célból, hogy a belső szerelésről tájékoztassa a lakosságot. Ő fel is vázolta a belső szerelés törvényes menetét lépésről lépésre.

Eszerint az első, legfontosabb dolog tudni, hogy hány köbméter gázt igénylünk. Csak ilyenformán állapítható meg, hogy milyen égők szükségeltetnek a szereléshez. Például nem mindegy, hogy aragáz- vagy főzőkályha-égőt szereltetünk-e be. Mint elmondta, rengeteg variáció létezik. Hogy melyik a legoptimálisabb, az minden lakás esetében változik. Ezért fontos a lakás pontos felmérése, a légtér kiszámítása, ajtó és ablakfelületek pontos ismerete. Személyesen vállalta, hogy elmenne néhány házhoz és felmérné, hogy mit érdemes beszereltetni. A felmérés után következnek a formaságok, maga az igénylés összeállítása. A kérés leadásától a jóváhagyásig körülbelül egy hónap szükséges. Maga a szerelés 1-2 nap alatt kész van. Megjegyezte, hogy minél több igénylő van, annál egyszerűbb a formaságok intézése. Az igénylés 78.000 lejbe kerül, a terv, (projekt) körülbelül 1.000.000 lej, a szerelés 200.000 lej folyóméterenként. Ezek ismertetése után válaszolt a jelenlevők kérdéseire.

Esik-e a gáz nyomása nagy fogyasztás esetén? Igen, ez előfordulhat. Ezért szükséges a megelőző pontos felmérés. A gáz-elosztó vállalat az összesített igénylések alapján utalja ki a településnek az úgynevezett kvótát.

Akármilyen helyiségbe be lehet-e kötni a gázt? Akárhová nem lehet. Például a pincékbe sem, a kis ablakok miatt. Átlagosan 20 köbméter légtérre szükséges 1 négyzetméter ablakfelület.

Milyen kémények szükségesek a gázzal való tüzeléshez? Ha lehetséges, akkor téglá, vagy azbeszttel bélelt kémény kell, amelynek mérete legalább 15X15 cm.

Mennyibe kerül egy átlagszerelés? Egy átlagszerelés, amelybe egy aragáz és egy központi-fűtéses kazán foglaltatik bele, körülbelül 4.000.000 lejbe kerül mindenféle tervvel és munkálattal együtt, természetesen a fűtőtesteken (kazán és aragáz-kályha) kívül.

Itt csak a belső szerelésről esett szó. Ki fogja a gázt elhozni a kapuig? Ez a kérdés megválaszolatlan maradt, mert a Klosz Bálint által képviselt cég csak a belső szerelésekkel foglalkozik. És ez még egy darabig jó kérdés marad, mivel a kormány részéről semmi garancia nincs a munkálatok elkezdésére.

A tájékoztató befejeztével a Lövéte Egyesület

alapító tagjai eltávoztak, de előbb meghallgatták Balázs István polgármestert, aki köszönetet mondott az egész falunak a Falutalálkozó megszervezésében és megvalósításában nyújtott segítségért. Ezután Miklós Ida titkár felolvasta a múlt hónapi gyűlés jegyzőkönyvét, és rátértek a tulajdonképpeni napirendi pontokra.

Az első ilyen napirendi pont a **hitelátutalások jóváhagyása** volt.

Az idén elvégzett munkálatok (Népház-javítás, Millenniumi Emlékmű-építés) túllépték a betervezett összegeket, így ezek befejezése után adósság maradt. Talán az őszi költségvetés-kiigazítás megoldaná a hiányosságokat, de az adósságokat egyszer meg kell adni. A Tanács úgy döntött, hogy a szükséges hitelátutalásokat végre kell hajtani, hogy az adósságokat ki lehessen fizetni.

Második napirendi pont egy **új tanácstag, Fazakas Imre beiktatása** lett volna. Ez abból az okból maradt el, mert a validáló (törvényességet, jogerősséget ellenőrző) bizottságból, amely Mihály László, Egyed József és Lázár László tanácsosokból tevődik össze, csak Mihály László tanácsos volt jelen, a másik két tag igazoltan hiányzott. Ilyenformán ez a napirendi pont a következő tanácsgyűlésre halasztódott.

A "különlélék" közt került sor a pósfalusi Tókos István kérésének a jóváhagyására, aki egy egyéni vállalkozást szeretne beindítani **mindenféle kőműves munka** elvégzésére. Kérését a Tanács jóváhagyta.

A következő kérés a Tókos Ferencé, aki a **kóbor kutyák** nagy számára figyelmeztet, és hogy ellenük kellene tenni valamit. Megállapítódott az a tény, hogy a magukra jövő-menő ebek nagy többségének van gazdája. A probléma nem a kutyákkal, hanem inkább azok gazdáival van, akik nem képesek kötve vagy bezárva tartani "házörzőiket". Amit tenni lehet, az a felszólítás, hogy mindenki tartsa kötve a kutyáját a mindannyiunk biztonsága érdekében. A kérdés az, hogy ezek a kutyatartók mennyire értenek majd a szép szóból. Bízunk a jóindulatukra!

Pál Csaba tanácsos figyelmeztet az **utak rossz állapotára**. Balázs István polgármester beszámol, hogy az ősz folyamán lesz szervezve egy útjavítási akció, amelyre jó lenne, ha mindenki felkészülne és kivenné a részét belőle, mert csak úgy lehet eredményes egy ilyen akció, ha mindenki bekapcsolódik. Legnagyobb szükség a javításra a Kerülőút felé van, tehát esedékes, hogy az akció ott legyen szervezve.

Még valami, amire számítani kell, az a jövő évben sorra kerülő népszámlálás. Ezzel egy időben meg lehet ejteni az utcák elnevezését vagy a házak újraszámozását is. A Tanács az utcák elnevezését nem anynyira, de a **házak újraszámozását** fontosnak találta, mert az Újnegyedben például nagyon sok ház van a 38-as házzám alatt. Így számítani lehet arra, hogy jövőben mindenkinek változni fog a házzáma. Ez még jó is, ha a személyi igazolványok cseréjével egy időben történik.

Sorbán József

Civil fórum Lövétén

Nem egészen a világ végén, de legalábbis a világ szélén érezte magát az az 50 budakalászi polgár, akik testvérfalujukat, Lövétét meglátogatták a romániai Erdélyben, a Kárpátok nyugati lejtőjén. Körülbelül 3000 magyar ajkú polgár él ott. A partneri viszony Parlagi Andre budakalászi polgár érdeme.

Röll Helmut, Kahl (Németország) előző polgármestere egy beszélgetésen javasolta Nagy Editnek, a budakalászi partnerszövetség elnökének, hogy nagyon szívesen részt venne egy előadó és vitafórumon, aminek a témája a demokrácia és a megyék önállósága lenne. Ezt az előadást úgy Lövétén, mint Budakalászon nagyon szívesen megtartaná, mondta Röll Helmut úr. A budakalásziak a következő témákat javasolták: a községek gazdasági vezetése, pénzügyi függőség vagy éppen függetlenség az államtól, a falu önkormányzati vezetőinek jogi helyzete, a pártok és egyesületek szerepe.

Röll urat, Kahl előző polgármesterét Budakalászon szívélyesen fogadta egyrészt a február óta hivatalban lépett polgármester, Dr. Kulin Sándor és az előző polgármester, Harcsa Lajos úr. Budakalászon tett körsétája alatt Helmut Röll úr meggyőződhetett Budakalász fejlődéséről. Problémák csak egy bevásárlóközpont építése kapcsán vannak. Emiatt mondott le Harcsa Lajos előbbi polgármester. A Faluházban egy önkormányzati fórumon számos kérdést tettek fel Helmut Röll úrnak a megye vezetői és annak alkalmazottai. Nagy figyelemmel hallgatták a budakalásziak, hogyan működik egy német önkormányzat. A budapesti kereskedelmi kamara képviselője, Kárpáti György tájékoztatót adott a EU-val kapcsolatos problémákról.

Másnap reggel egy kis és egy nagy busszal elindult a társaság a 660 kilométerre fekvő Lövéte. A kelet felé mindég rosszabbodó utakon 14 órát tartott az utazás. Az ünnepélyes fogadás Lövétén Balázs István polgármesterrel az élen minden fáradságért kárpótolta a látogatókat. Balázs István mellett még a kistérség elnöke, Egyed József úr ugyancsak üdvözölte a Budakalászról érkezett vendégeket. Egyed József úr úgy mutatta be Lövétét és a térséget, mint a legkeletibb részét a nyugati civilizációnak. A Ceaușescu diktatúra miatt azonban 11 éve azt hinné az ember, hogy sajnos itt, Lövétén az idő megállt. A testvéri viszony Budakalász és Kahl között nagyban segíthet a hátrányok behozatalához. Ez hozzásegítheti Lövétét annak idején az EU-beli integrálódásához. A budakalásziak egy szép templomi zászlót ajándékoztak Lövéteinek, melyet a helyi pap fölszentelt. Az iskola igazgatója megmutatta az iskolát, a múzeumot és az iskolai könyvtárat. A helyi kovács megmutatta, patkolják a lovat. Megnéztek egy sós-kutat is a községben. Ebben a vízben só nélkül lehet főzni.

Reggel 10.00 órától 14.00 óráig a községházban szerveztek egy községpolitikai megbeszélést.

Egyed József megnyitója után felszólalt még a kahli előző polgármester, Röll úr, az egykori budakalászi polgármester, Harcsa Lajos, Budakalász alpolgármestere, Parlagi Andre és még egy ember, akinek a nevét nem tudom. Ezen gyűlésen hasonló témák voltak megtárgyalva, akárcsak két nappal azelőtt Budakalászon. A helyiek panaszkodtak, hogy az állam nem ad elég pénzt a községnek, és hogy mint annak idején, a diktatúra alatt, az állam dönt minden felett. Kérdezték Röll urat, Kahl volt polgármesterét, hogy ő mit csinált ilyen esetben. A válasz diplomatikus volt és azt felelte, hogy ő nem mint misszionárius vagy próféta jött Lövéte. Minden községnek maga kell eldöntenie, hogyan reagál ilyen esetben. Fontos az eseményeket analizálni, viszont a célt sohasem szabad szem elől téveszteni. Kisült, hogy sok régi, a diktatúrából visszamaradt személy még mindég hivatalban van. Ezen csak demokratikus önérettel lehet segíteni. A régi rendszerből fennmaradt, "önkiszolgálási" mentalitásról is szó esett a gyűlésen.

Pünkösöd-vasárnap a szentmise után 2 busszal kirándulni ment a társaság a Lövéte környékén lévő régi szász falukba. Beszélgetést folytattak öreg szászokkal három különböző faluban, ahol a 12-ik században betelepített rajnai németek szomorú pusztulását ismerhették meg. Kiderült, hogy az egykori 1000 fős német lakosságból 10-15 ember lakik a községekben. Ez gondolkodásra készítette a budakalászi magyarokat is.

A jó együttműködési tapasztalatok alapján, miután Lövéte már egyszer Budakalászt meglátogatta, Nagy Edit javasolta, hogy egy Budakalászi csoport Kahl városát látogassa meg, hogy néz ki a demokrácia élben.

✎ Helmut Röll

Szeder (vadszeder)

Rubus fruticosus

Fölhasznált részek (drogok): Termése, levele és gyökerének kérge.

Energia és íz: Gyümölcse édes, levele és gyökerének kérge összehúzó, hűvös energia.

Érintett szervek: máj, vese.

Összetevők: Termése izocitromsavat és almasavat tartalmaz; cukrok, pektin, ciánglikozidok, C és A vitamin. Levele és gyökérkérgé csersavtartalmú.

Hatása: Gyümölcse hűtő; levele és kérge lázcsillapító, összehúzó és vérzéscsillapító hatású.

A szeder vértápláló tonik, erősítőszert. Levele váladékozás, láz, meghűlés, torok-

fájás, torokgyulladás ellen használatos. Gyökerének kérge az egyik legjobb orvosság hasmenés, vérhas és vérzések ellen.

Adagolás: Alkalmazzuk a levelek (fa) megszokott forrázatát, vagy a gyökérkérgének megszokott főzetét; gyümölcse korlátlanul fogyasztható.

Gyümölcsét használjuk vérsergényesség ellen. Levelet használjuk: lázra, meghűlésre, torokfájásra, hüvelyfolyásra. Gyökerének kergét használjuk hasmenés és vérhas ellen.

Narancs

A héját gyomorerosítónek, emésztést serkentőnek, vértisztítónak használják. Leve az emésztést segíti és vitaminokban gazdag.

✎ Lázár Erzsébet

Gondoltam a Falutalálkozóra!

Mivel kézdtem volna a mondanivalómat, ha részt veszek a II. Lövétei Falutalálkozón? Talán azzal, hogy hazulról hazajöttem. Mindég is hazajöttem, amióta több mint 50 évvel ezelőtt elkerültem a faluból. Hazám (házam) Lövéte, mert itt születtem, itt szoptam az édes anyatejet, itt kereszteltek meg, itt vert meg először édesanyám (bár nem emlékszem rá) és itt vert meg édesapám (amire emlékszem), itt vitt anyám először az iskolába egy csodálatos őszi napon (és azóta nem is váltam meg az iskolától), itt ministráltam először, itt voltam csengettyűs házzszenteléskor (majd ministráns ugyanakkor), itt csináltak nekem először székely harisnyát, itt voltam elsőáldozó, itt bérmáltak meg, innen mentem először a csíksomlyói búcsúra, innen vitt édesapám a "Kozmán keresztül" (gyalog) a Székelyudvarhely-i Gimnáziumba, és még folytassam?! Hogy mi minden történt velem, jó és rossz? Nem! Mert igen hosszú lenne és lehet, hogy a kedves olvasót csak untatnám. Hogy lövétei származású vagyok, soha nem tagadtam meg, még akkor sem, amikor elvárták, "hogy a lövéteiek szégyelljék magukat". Lehet, hogy ez a falu néha tévedett, de sokkal több jót mutatott a világnak, mint tévedést (hibát). Ennek a falunak a népe évszázadokon keresztül nagyon mostoha körülmények közt kereste meg a mindennapi kenyerét, de nem hunyászokodott meg még a legnehezebb időkben, a leghatalmasabbnak vélt uralom előtt sem, megmaradt, ami ősei voltak, keresztény magyarnak. Békében keményen dolgozott, háborúban életét adta a hazáért, amit ékesen bizonyít az a hosszú névsor, amit a Hősök Emlékműve tartalmaz, és ami előtt mindenki, aki elhalad, emelje meg a kalapját.

Még sok mindenről szerettem volna beszélni, de csak egyet említek. Azt tanácsoltam volna, hogy a falu népe és vezetősége legyen következetes, ne legyen megalkuvó, mert bizonyos szervezeteink nagyon megszokták a megalkuvást, az engedést, hogy magukat "fenntartsák". Nem tudom elhallgatni ezzel kapcsolatban egyik román kollégám következő megjegyzését: "Marci! Senatorii și deputații maghiari sunt la fel de grași, ca și colegii lor români." (Marci! A magyar szenátorok és képviselők éppen úgy meghíztak, mint a román kollégáik.) Értse mindenki, ahogy akarja! Én megértettem. Egyet ne felejtsem el a falu népe soha, azt, hogy a legerősebb szervezetünk az egyházunk, annak vezetői, és hogy az Isten a legjobb vezetőnk. Ő nem hagyott és nem hagy el soha senkit.

Nagy bánatomra egészségi és családi okok miatt nem tudtam a Találkozón részt venni, de gondolatban a faluval voltam, és remélem, hogy ha az Isten még éltet, lesz alkalmam a véleményemet elmondani arról, amit Önök a találkozóon terveztek és megbeszéltek. Örömmel értesültem már a Találkozó befejező napján a Találkozó sikerességéről, a jó hangulatról és szórakozásról.

Búcsúzom a hagyományos lövétei köszönéssel: "Isten áldja meg magukat!"

Balázs Márton

Pedagógiai lexikon (folytatás)

Akaratosság

Az akaratosságot a szülők különbözőképpen értelmezik, ítélik meg. Az a szülő, aki a legapróbb részletekig előírja a gyermek tennivalóit, akaratosságnak minősíti például azt is, ha a gyerek más ruhát szeretne felvenni, mint amit a szülő helyesnek tart, vagy ha nem akar a kiránduláson talált sáros fadarabtól megválni. Más szülők úgy vélik, hogy a gyermek bontakozó egyéniségét nem kell elnyomni, nem kell őt minden apró-cseprő dologban utasítgatni, szinte pórázon vezetni. Nyilvánvalóan ezeknek a szülőknek van igazuk, mert ha a gyermek állandóan tiltásokba ütközik, akkor természetes akarat megnyilvánulásai csakhamar dacos ellenkezéssé, akaratossággá fajulnak. A kisgyermekkorban, a két és három év között gyakran bekövetkező dacmegnyilvánulások nagymértékben befolyásolják a gyermek későbbi akarat fejlődését. Ha a szülők büntetéssel, kiabálással, fenyegetéssel, erőszakosan meg akarják törni a kisgyermek akaratát, vagy ha az ellenkező végletbe esve, a jeleneteket rendező kisgyermek minden kívánságát teljesítik, akkor a kisgyermek - az erőszakkal dacolva, illetve az engedékenységet kihasználva - hozzászokik a makacskodáshoz, s ez feltűnő, magatartását jellemző állandó tulajdonságává válik. (Ez a tulajdonság azonban nem egyenlő az erős akarattal.) Az iskolás és serdülőkorban jelentkező akaratosságnak sokféle oka lehet: leggyakrabban aktuális sérelmek által kiváltott dacnak a kifejeződése; lehet az önzés, mohóság megnyilvánulása; ritkább esetekben az akaratosság arra vall, hogy a gyermek az átlagosnál önállóbb gondolkodású, céltudatosabb, határozottabb, tehát akarat erővel rendelkezik.

Mi az én-tudat?

A kisgyermek én-tudata két-hároméves korára fejlődik ki, addig testét nem érzi egységes egésznek, nincs világos elképzelése az "én" és a "másik" fogalmáról. Az én-tudat kialakulásába belejátszik a gyermek neve, egységes múltja (ez és ez történik velem, környezetem ezt és ezt meséli róla), a hely, amit a családban elfoglal (pl.: ő a legkisebb, ő a fiú). Az én-tudat ébredésének első megnyilvánulásai: a gyermek határozott választása (több azonos fajtájú dolog közül egy bizonyoshoz ragaszkodik), ragaszkodása tulajdonához, akaratának határozott megnyilvánulása az egészen heves dackitörésekig. Az én-tudat további fejlődése magába foglalja a gyermeknek a környezet hatására kialakuló véleményét, ízlését, eszményképeit.

Ha valaki azt mondja: "én ez vagyok", mindez - múltja, környezetében elfoglalt helyzete, meggyőződése, esetleg életcélja is - hozzá tartozik.

A gyermek egészséges fejlődése szempontjából rendkívül fontos a határozott én-tudat kialakulása. Azok közül, akiknek én-tudata valamilyen okból

nem fejlődik ki (mert senki sem törődik velük és így mintegy "elvesznek" a testvérsorban vagy egy nem jól vezetett intézmény gyermektömegében), kerülnek ki azok a fiatalok, akiknek "minden mindegy", akik határozott cél és akarat nélkül sodródnak egy bizonyos pályára, egy át nem gondolt házasságra vagy végső esetben a bűnözés útjára.

A szülők és nevelők sokat tehetnek az erős éntudat kifejlődésének érdekében. Nem elnyomniuk, hanem hangsúlyozniuk kell a gyermek egyéniségét (ami természetesen nem jelenti a nemkívánatos tulajdonságok elburjánzását); serkenteniük kell a gyermek önállóságát, meghallgatniuk véleményét (pl.: kiskorától kezdve abban, hogy milyen ruhát szeretne választani, milyen sportot szeretne üzni stb.); méltányolniuk és kifejleszteniük jó adottságait. A gyermeknek éreznie kell, hogy ő "valaki", akit környezete leismer és megbecsül.

Alkalmazkodás

A pszichológiában és a pedagógiában az egyén célszerű, kiegyensúlyozott magatartását nevezik alkalmazkodásnak. Jól alkalmazkodónak vagy jól beilleszkedőnek nevezzük azt a gyermeket, aki a család, óvoda, az iskola által támasztott követelményeket igyekszik teljesíteni, a szabályok betartásához kisebb-nagyobb mértékben hozzászoktatható, a gyermekközösségben megtalálja a helyét és szerepét. A nehezen nevelhető, problémás gyermekek többségükben olyanok, akiknek a társadalomhoz való viszonya megromlott (mint pl.: a zárkózott, a sértődékeny, az erőszakos, a szertelen, az ingerlékeny stb. gyermek - előző cikkben szó volt róla). Ezek a gyermekek alkalmazkodási nehézségekkel küzdenek. Az alkalmazkodási nehézségek lehetnek "akutak" (hirtelen fellépők) vagy "krónikusak" (régóta, tartósan fennállóak). Ez utóbbiak között előfordulnak súlyos esetek is, mint pl. a teljesen irányíthatatlan, összeférhetetlen, érzelmileg sivár gyermekek és serdülők. Sok esetben ez a gyermekkorban kielégítetlenül maradt érzelmi és társadalmi szükségletekre s egyéb környezeti ártalmakra vezethető vissza. (Visszatérek az ideges gyermekről szóló cikkben.)

Az alkalmazkodás másik - szintén igen gyakran használatos jelentése bizonyos rosszalló mellékést tartalmaz. Valakire azt, hogy "alkalmazkodó természete van", nem dicséretként mondják, hanem úgy értik, hogy mindenkinek kedvében akar járni, hogy előnyöket szerezzen magának. Kétségtelen, hogy az ilyen alkalmazkodásra a mai gyermeknek nincs szüksége. A szülők tehát ne igyekezzenek mintagyereket nevelni, aki mindig szót fogad, illedelmes, csendes, kitűnően tanul, túlzottan alkalmazkodik. Nem az ilyen gyermek fogja a jövő társadalmában igazán jól megtalálni a helyét, hanem a tevékeny, kezdeményező, akaratos, bátor és a saját fejével gondolkodó.

Az iskolakezdés nevelési problémái

Az iskolaérettségnél szó volt ezekről, de mivel az alkalmazkodáshoz is szorosan kötődik, visszatérek néhány mondat erejéig azért is, mert szeptember lévén, aktuális.

Bár az iskolába lépő gyermekek általában alkalmasak az iskolai munkára (iskolaérettek), a pedagógiai gyakorlat és a tudományos kutatások mégis azt mutatják, hogy az iskolai élethez való alkalmazkodás igen nagy feladat elé állítja őket. A kötelességszerű tanulás, az iskolai élet szabályainak betartása, a hasonló korúakkal való szervezett együttműködés, a játék és a tanulás közötti arány eltolódása az utóbbi felé, az elsődleges nevelőtényezővé előlépő új személy, a tanító munkastílusához való igazodás komoly erőpróba a gyermekek számára. Valamennyi gyermek érzi az első iskolaév nehézségeit, de nem egyforma mértékben. Maga az iskolaérettség szintje is többé-kevésbé különbözik gyermekenként. Felmérések szerint a gyermekek 20 százalékának vannak a tanév elején külsőleg is megnyilvánuló alkalmazkodási zavarai (adaptációs zavarok): idegesség, ingerlékenység, túlérzékenység, időleges beszédzavar (dadogás), általános levertség, étvágytalanság, álmatlanság, magába zárkózás, hányinger, odavizelés stb.

A kiváltó okok közé az iskola előtti családi nevelés hatásait (kényeztetés, túlzott védettség vagy elhanyagoltság), a rendszertelen óvodalátogatást (vagy annak teljes hiányát), valamint más tényezőket (idegalkat, betegség stb.) sorolhatunk. A problémák előfordulási gyakorisága, foka és időtartama jelentős mértékben megelőzhető, csökkenthető, illetve felszámolható, ha az iskolakezdés időszakában (előtte és utána) megfelelő az együttműködés a három fő nevelőtényező: a család, az óvoda és az iskola között, ha a családtagokban (főképp a szülőkben!) és a tanítóban a gyermek kellő támaszra talál nehézségei megoldásában.

✎ *András Magdolna óvónő*

Hasznos tanácsok háziasszonyoknak

- ✎ Üveg és kristálytárgyakat egyenlő arányban kávézacc, ecet és víz keverékével mossuk. Odaégett edényeket kávézaccal tisztítsunk. Nem lesz halszagú az edény, ha kevés meleg vízzel kevert kávézaccal tisztítjuk.
- ✎ Sütés előtt tegyünk kevés sót az olajba vagy zsírba, így nem fröcsköl.
- ✎ Északi fekvésű falak mentén nem dohosodnak és nem penészednek meg a könyvek, ha a polcra időnként kevés terpentint csepegtetünk.
- ✎ Szép fénye lesz az ágyneműnek, ha a keményítőbe pár csepp foltbenzint csepegtetünk.

A Krónika alapján

Tudtad-e ?

☞ A nap felszíni hőmérséklete kb. 5800 C°, míg a nap középpontjának kb. 15000000 C° a hőmérséklete!

☞ A Merkúr a Naphoz legközelebbi bolygó. Tengely körüli forgása közben a Nap felőli oldala 500 C°-ra hevül fel, a másik oldala -200 C° -ra hűl le!

☞ A légkörbe felszálló levegő hőmérséklete 30 méterenként kb. 2 C°-kal csökken. 17000 méter magasságban, amikor már -80 C° -ra lehűlt, a levegő ismét süllyedni kezd!

☞ Amikor a Concorde (repülőgép) csaknem kétszeres hangsebességgel repül, a repülőgép felülete 145-175 C° -kal melegebb a környezeténél!

☞ A forró sivatagokban a hőmérséklet éjszakánként -4 C° -ra is süllyed!

☞ A higany az egyetlen fémes elem, amely a szobahőmérsékleten folyékony. Ezért használják a lázmérőkben. Fagyáspontja -39 C° !

☞ Normális hőmérsékletünk 36-37 C°. Ha azonban néhány percre 43 C° fölé emelkedik, vagy 30 C° alá süllyed, akkor rendszerint bekövetkezik a halál!

Hírek

❖ Újra beindult a Lövétei Ifjak Egyesülete által működtetett Art-Video-Filmklub. A filmek vetítése ezentúl minden pénteken este 9 órától kezdődik a Községi Könyvtárban. A belépés mindenki számára ingyenes.

❖ Szeptember 7-én falunk jövőjéről folyt a megbeszélés a Népházban. Ezen a találkozón részt vettek idegenben élő elszármazottak is. A beszélgetés többnyire a faluturizmusról és annak lehetőségeiről szólt.

❖ Az őszi folyamán újraindul az ifjúsági színjátszó csoport. Bárkit szívesen fogadunk, aki itt szeretne tevékenykedni. Érdeklődni lehet a Községi Könyvtárban.

❖ Előadással egybekötött bál volt a Népházban Kisboldogasszony napján. A rendezvényt a Kákvirág Egyesület szervezte.

Aki tud, az nyerhet!

Mostantól újraindítjuk a Lövétei Kiáltó nyerevényjátékát. Ezúttal nem találós kérdésekkel folyik a játék, hanem általános ismeretekből vizsgálhatnak a játékosok. Mit kell tenned?

§ Elsősorban megkeresni a kérdésekre a helyes válaszokat. A válaszok a Községi Könyvtár lexikonjaiban is megtalálhatóak.

§ Kitölteni az újságban található részvételi szelvényt. Csak a kiollózott szelvényeken fogadunk el válaszokat.

§ A kitöltött szelvényt a megadott határidőig eljuttatni Mihály János tanár úrnak.

A helyesen válaszolók között ajándékkönyveket sorsolunk ki.

E hónapi kérdéseink:

1. Mikor és ki repült először a világűrbe?
2. Melyik a világ leghosszabb barlangja?
3. Ki nyomtatta ki az első könyvet?

Megfejtési szelvény

Név:.....

Hátszám:.....

Megfejtések

határidő 2001. IX. 28.

- 1.....
- 2.....
- 3.....

Ezek itt viccek

- Láttad a legújabb Lövétei Kiáltót, Móricka?
- Igen!
- Na és mi volt benne?
- Hát, szalonna...

- Miért jó a mínusz 5 fájdalomcsillapító?
- Mert az egyből hat.

- Miért megy a halott a boltba?
- Élesztőért.

- Addig úgysem lesz boldog élet a földön amíg szeszestalt árulnak!
- Így igaz. Ingyen kellene adni.